

Intro: Tijdlijn en weetjeswand.

1. De Romeinen wisten heel erg veel van hun eigen geschiedenis. Hoeveel weet jij eigenlijk van jouw geschiedenis? Vul de onderstaande tijdlijn maar eens in. Hieronder staan voorbeelden van wat je allemaal kunt invullen. Vergelijk jouw tijdlijn eens met de tijdlijn van een ander!

Hij hoeft niet helemaal vol!

Voorbeelden:

- Je geboortedatum en je naam.
- Wanneer ging je voor het eerst op sport.
- Wanneer kreeg je je zwemdiploma.
- Wanneer je je eerste stapje hebt gezet.
- Wanneer je voor het eerst naar school ging.
- Bijzondere gebeurtenissen die je je nog kunt herinneren, bijvoorbeeld de geboorte van een broertje of zusje, of de verkiezing van president Obama. Je kunt het zo gek niet bedenken.

Begin										Einde	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

2. Probeer je voor te stellen dat je een Romein bent. Je bent eindelijk in Nederland aangekomen en kijkt eens goed om je heen. Het is hier heel anders dan thuis in Italië. Veel kouder en viezer en de mensen zijn barbaars. Dat betekent dat ze anders zijn dan de Romeinen. Probeer te bedenken hoe een Romein Italië of Rome zou beschrijven.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Romeinen woonden liever niet in boerderijen zoals de mensen in Nederland. Romeinen woonden graag in een 'insulae' een flatje of 'domus', dat is Latijn voor woonhuis. In het museum kun je ook een kleine 'domus' vinden waar je mee kunt spelen. Kijk maar eens of je de 'domus' kunt vinden. Je zult zien dat de 'domus' best een beetje lijkt op je eigen huis. Teken in de vakjes een plattegrond van het Romeinse woonhuis. Je mag zelf namen voor de kamers bedenken als je dat leuk vindt.

Begane grond

Eerste verdieping

Blok 1: Boeren, burgers en soldaten aan de rand van het Romeinse Rijk.

4. Voor de komst van de Romeinen kenden de inwoners van Nederland geen geld om mee te betalen. De mensen ruilden spullen met elkaar. De Romeinen vonden dat niet handig en gebruikten liever muntjes om mee te betalen.

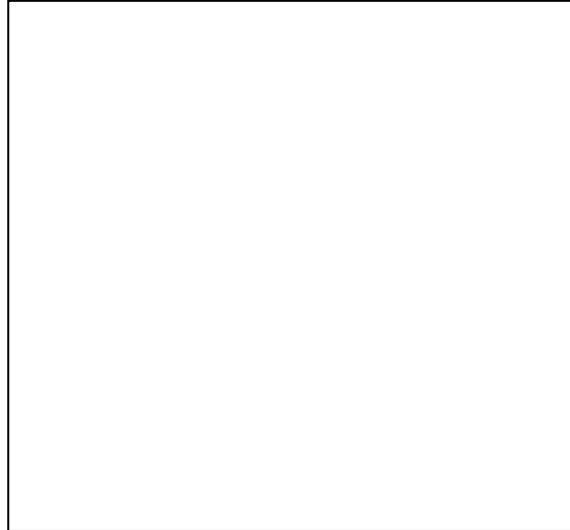
In het museum staat een muntenmachine. Zoek deze muntenmachine op en bekijk hoe de muntjes eruit zien. Zijn de muntjes groot of juist klein? Staat er een plaatje op? Staat er ook iets op geschreven en in welke taal? Waar zouden de muntjes van gemaakt zijn?

Kies een muntje uit en vul in:

- a. Naam muntje:
- b. Groot of klein:
- c. Het plaatje:
- d. De tekst:
- e. De taal:
- f. Het materiaal:

5. Ontwerp je eigen Romeinse muntje nu je de echte Romeinse munten hebt gezien.

- a. Naam muntje:
- b. Groot of klein:
- c. Het plaatje:
- d. De tekst:
- e. De taal:
- f. Het materiaal:
- g. De waarde:

Blok 2: Boeren.

6. Bekijk het filmpje
over de komst van de Romeinen en de tafel over de IJzertijd. Schrijf vervolgens kort op wat je het meeste is opgevallen. Dit kan van alles zijn, dus er zijn meerdere antwoorden goed. Bekijk ook eens de antwoorden van andere kinderen, je zult zien dat iedereen iets anders heeft.

.....
.....
.....
.....
.....

7. In Nederland leefden de Romeinen samen met de inheemse mensen, bijvoorbeeld de Germanen. Zij hadden elkaars hulp vaak nodig. De Romeinen kochten voedsel van de Germanen en trouwden met Germaanse meisjes. De Germanen leerden steeds meer luxeproducten kennen dankzij de Romeinen. Nu gingen zij ook naar een badhuis!

Toen de Romeinen vertrokken, verdwenen ook veel Romeinse spullen en uitvindingen. Waarom zou dat zijn? Je mag meerdere antwoorden aankruisen.

- a. De Germanen had de spullen eigenlijk niet nodig. Ze konden prima leven zoals ze voor de komst van de Romeinen hadden gedaan.
- b. De Romeinen hadden de Germanen verboden nog langer gebruik te maken van de Romeinse uitvindingen en producten.
- c. De Romeinen namen hun spullen weer mee, er bleef niks over voor de inheemse bevolking.
- d. De Germanen hadden zich te weinig verdiept in hoe de luxeproducten gemaakt werden of waar ze vandaan gehaald konden worden.

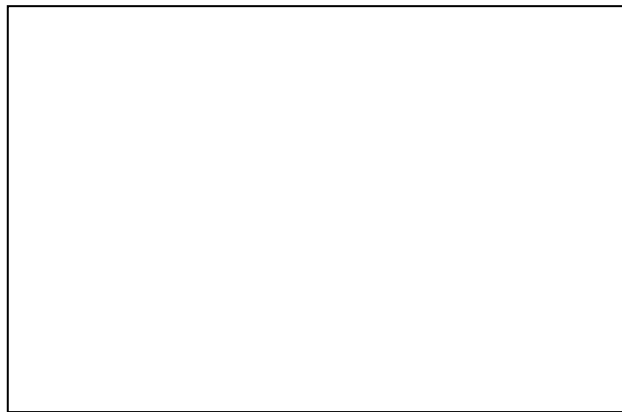
- e. De stamhoofden hadden hun onderdanen verboden nog langer spullen van de vijand te gebruiken.
 - f. Veel stammen maakten alles kapot wat ooit van de Romeinen was geweest, waardoor ook veel kennis over de producten verloren ging.
 - g. De Germanen wist niet goed hoe de Romeinen handel dreven met andere landen, ook hadden ze geen grote handelsschepen zoals de Romeinen om spullen te importeren.
8. Je bent een Romeinse handelaar. Met een groot schip breng je Romeinse spullen naar Nederland. Teken in het vakje wat spullen die je naar Nederland meeneemt om te verkopen. Kijk maar eens rond in het museum of je wat spullen kunt vinden. Je mag ze ook opschrijven als je dat makkelijker vindt.

.....

.....

.....

.....

Teken hier je Romeinse spulletjes in.

9. De meeste Romeinen woonden net als de inheemse bevolking van Nederland niet in een stad, maar op het platteland. Rijke boeren lieten hun boerderij er soms wel uitzien als een Romeins gebouw. Dit museum bijvoorbeeld, is een oude boerderij in een Romeins jasje. In de stad leefden de mensen heel anders dan op het platteland. Daar waren geen theaters, tempels en badhuizen. Nu is natuurlijk de vraag:

‘Als ik als Romeinse boer vermaakt wil worden, waar moet ik dan heen?’

.....

.....

.....

.....

‘Als ik als Romeinse boer mijn goden wil vereren, hoe doe ik dat dan als ik geen mooie Romeinse tempel heb zoals in de stad?’

.....

.....

.....

.....

'Romeinen uit de stad kunnen elke dag naar een badhuis om zich te wassen en naar de wc te gaan. Buiten de stad hebben we geen badhuis of toiletten, hoe moet ik me dan wassen....Waar moet ik naar de wc?!'

.....
.....
.....
.....

10. Hoe Romeins ben je zelf eigenlijk?.....

- a. Als ik ga winkelen, dan koop ik graag merkspullen, dan hoor ik er helemaal bij. Al mijn vrienden hebben ook merkspullen.
- b. Ik heb graag mooie spullen om me heen. Ook vind ik het fijn om buiten te spelen. Ik kan bijvoorbeeld heel goed boomhutten bouwen.
- c. Bij ons thuis hebben we een grote tuin, met daarin een grote hut waar ik kan spelen. Ook hebben we een konijn en een gans.
- d. Dure spullen vind ik niet belangrijk. Ik koop vooral wat ik leuk vind.
- e. Ik houdt ervan dingen zelf te maken. Ik ben best wel handig.
- f. Ik houdt van mooie sieraden en heb er ook heleboel van. Ik zie er graag heel mooi uit.

11. Romeinse vrouwen hielden erg van lekkere luchtjes, pruiken en make-up. Het gezicht werd wit gemaakt, de lippen felrood, en op de wenkbrauwen en wimpers werd een laagje zwart gesmeerd. Klinkt het al bekend? Op wat voor iemand moeten sommige Romeinse vrouwen geleken hebben?

- a. Een leeuwentemmer.
- b. Een clown.
- c. Een acrobaat.
- d. Een toneelspeler

12. Romeinse vrouwen hielden erg van lang blond haar, zoals dat van de Germaanse vrouwen. Soms werden er pruiken van blond haar gemaakt. Haar kon ook worden gebleekt, waarmee deden de Romeinse vrouwen dat? Hint: denk aan je neus!

- a. Met urine en azijn.
- b. Met een ouderwets haarkleurmiddel.
- c. Met citroenschijfjes
- d. Door in de zon te gaan zitten.

13. Bekijk de spulletjes op de voeltafel over de IJzertijd en de Nederlandse boeren en de filmpjes eens goed. Bekijk dan eens wat Romeinse spulletjes en filmpjes. Zie je de verschillen?

Zet een rondje om de woordjes die je vindt passen bij de spulletjes van de Germaanse boeren. De woordjes waar je geen rondje om hebt gezet, passen bij de Romeinse spulletjes.

natuur	tijdelijk	duur	luxe
snel	moeilijk	nieuw	botjes
goedkoop	import	lokaal	machine
Handwerk	grof	verfijnd	ijzer
Ruitjes	een kleur	wol	ouderwets

Blok 3: Soldaten.

14. Romeinse soldaten droegen een stevig harnas van ijzer. Ook droegen ze soms een 'maliënkolder', dat een harnas van allemaal kleine ringetjes aan elkaar. Schoenen waren ook heel belangrijk. Aan de onderkant van de schoenen zitten allemaal metalen puntjes. Kun je bedenken welke moderne schoenen ook van die nopjes hebben?

.....
.....
.....
.....

15. Romeinse soldaten mochten niet verliefd worden en trouwen. Een vriendinnetje leidde hen alleen maar af, en dat was niet goed voor de strijd. Toch werden er veel geheime briefjes naar vriendinnetjes gestuurd. Verliefde soldaten bedachten hele slimme trucjes om stiekem een briefje te versturen. Hoe deden ze dat eigenlijk?

- Romeinse soldaten gebruikten een soort geheimschrift dat niemand kende.
- Romeinse soldaten begroeven hun briefje zodat hun vriendinnetjes de brief dan kon opgraven.
- Romeinse soldaten schreven met melk. Deze werd weer zichtbaar door er as overheen te wrijven.
- Romeinse soldaten gaven de briefjes aan elkaar door.

16. Bekijk de animatie over het Romeinse fort. Je ziet er ook een stukje van een Romeins stratenplan. Bouwden de Romeinen heel slordig of waren ze heel erg netjes? Waarom bouwden ze zo denk je?

.....
.....
.....
.....

Blok 4: Burgers

17. Romeinen geloofden in de 'Tantarus' en het 'Elysium', een soort onderwereld en hemel. In de onderwereld was het koud, donker en vervelend. Ook was er erg weinig te eten in de onderwereld. Romeinen waren heel bang dat de zielen terug naar de aarde wilden komen, waar het veel gezelliger was. Wat moest een Romein doen om de zielen weg te houden? Je mag meerdere antwoorden aankruisen.
- Een Romein moest veel kaarsjes branden bij een altaar na de begrafenis.
 - Een Romein moest elke dag een gebedje voor de ziel opzeggen.
 - Een Romein moest lekker veel eten bij het graf zetten.
 - Een Romein moest geld geven aan Pluto, de god van de onderwereld.

18. Romeinen geloofden in heel erg veel goden en het was heel erg belangrijk om te weten hoe de goden eruit zagen. Gelukkig had iedere god zijn eigen spulletjes bij zich. Weet jij welke god wat bij zich had?

Nehalennia (leven)	Grote wapenuitrusting en strijdswagen
Neptunes (zee)	Bliksemschicht en adelaar
Mars (oorlog)	Een tas, sandalen met vleugels en een hoed met vleugels
Venus (liefde)	Een mandje met appeltjes
Minerva (wijsheid)	Een duifje en Cupido
Jupiter (donder)	Een uiltje
Mercurius (berichten)	Een drietand en zeepaardjes

19. Bekijk de vondsten op de voeltafel. Er ligt een spons bij. Deze spons komt ook in de filmpjes terug. Hij is niet om de wc mee schoon te maken, waar denk je dat hij dan wel voor is?

.....
.....
.....

20. Vaak wordt gezegd dat Romeinse ouders niet echt van hun kinderen hielden. Dat komt omdat de Romeinen geen woord kenden voor 'baby' of 'peuter'. Ook in oude Romeinse teksten, wordt vaak zonder liefde over kinderen gesproken. Natuurlijk hielden ouders wel heel veel van hun kinderen. Zo was er bijvoorbeeld speciaal kinderspeelgoed.

Omcirkel het Romeinse kinderspeelgoed:

stuitbal	tol	hoepel	bikkels
poppenservies	soldaatjes	bootjes	gans
knikkers	barbiepop	bal	jojo
renwagens	vliegers	miniatuurtjes	noten
rammelaars	tamboerijn	stokpaard	een wieler
springtouw	racebaan	kostuums	maskers

Blok 5: Schip en handelsgeest

21. De Romeinen brachten veel nieuwe spullen naar Nederland, zoals de ham, de kip, de pauw en het konijn. Ook kenden de Romeinen al hamburgers en poffertjes. De spullen werden naar Nederland gebracht met een boot. Olie en wijn werden in grote 'amforen' meegebracht. Deze kruiken hebben een punt aan de onderkant, waarom zou dat zijn?
- Door de punt aan de onderkant paste er meer in.
 - Een punt zag er mooier en duurder uit volgens de Romeinen.
 - Door de punt aan de onderkant konden de kruiken makkelijker vervoerd worden.
 - Door de gepunte vorm van de kruik bleef de inhoud langer koud.

22. Romeinen hielden niet alleen van lekker eten, ze aten ook graag heel veel. Tijdens feestjes aten ze soms uren lang, net zolang tot ze helemaal vol zaten en moesten overgeven. Overgeven is nu heel erg vies, voor de Romeinen was het heel gewoon, klopt dat?

Ja / nee

Exit: Het einde van de Romeinse tijd.

23. De Romeinen geloofden in heel erg veel goden. Ze vereerden hun eigen goden, maar ook die van andere volkeren. Hoe meer goden hoe beter. Toen het Romeinse Rijk uit elkaar viel, viel ook de Romeinse godsdienst uit elkaar. De godsdienst van de Middeleeuwen nam de plaats in. Weet je misschien welke godsdienst dat was?

.....

24. Vanaf de derde eeuw krijgen de Romeinse soldaten het moeilijk in Nederland. De Romeinen trekken zich langzaam terug. Er wordt steeds minder handel gedreven en de mensen vergeten langzaam hoe het was om als Romein te leven. Na de Romeinse tijd begonnen de donkere eeuwen en de Middeleeuwen.

Kun je wat Romeinse dingen bedenken die de Middeleeuwen hebben overleefd? Je kunt denken aan bepaalde gebouwen, eten, woorden enzovoorts....

.....
.....
.....
.....
.....

25. Ook Romeinse kinderen vonden het leuk om volwassenen te plagen. Kruis aan welk spelletje jij denkt dat Romeinse kinderen graag speelden met volwassenen. Misschien vindt jij dat zelf ook wel leuk!

- Romeinse kinderen lieten graag volwassenen schrikken door hard 'boe' te roepen.
- Romeinse kinderen plakten muntjes op de grond, zodat niemand ze kon oprapen.
- Romeinse kinderen trokken graag belletje.
- Romeinse kinderen lieten volwassenen struikelen over een touwtje.

